Stadskerk Nijmegen (OCP), 27 juli 2025, 5e zondag van de zomer;
voorganger: pastor Trees Versteegen (r.-k.)

[Eerste lezing: Genesis 18,20-33] (Nieuwe Bijbelvertaling)
20 De HEER zei: ‘Er zijn ernstige beschuldigingen geuit tegen Sodom en Gomorra, hun zonden zijn
ongehoord groot. 21 Ik zal ernaartoe gaan om te zien of de klachten die ik over hen heb gehoord
gegrond zijn en zij verwoesting over zich hebben afgeroepen. Dat wil ik weten.’
22 Toen gingen de twee mannen weg, naar Sodom, terwijl Abraham bij de HEER bleef staan. 23
Abraham ging dichter naar hem toe en vroeg: ‘Wilt u dan behalve de schuldigen ook de
onschuldigen het leven benemen? 24 Misschien dat er in die stad vijftig onschuldigen zijn. Zou u die
dan ook uit het leven wegrukken en niet de hele stad vergeving schenken omwille van die vijftig
onschuldige inwoners? 25 Zoiets kunt u toch niet doen, hen samen met de schuldigen laten
omkomen! Dan zouden schuldigen en onschuldigen over één kam worden geschoren. Dat kunt u
toch niet doen! Hij die rechter is over de hele aarde moet toch rechtvaardig handelen?’ 26 De HEER
antwoordde: ‘Als ik in Sodom vijftig onschuldigen aantref, zal ik omwille van hen de hele stad
vergeving schenken.’ 27 Hierop zei Abraham: ‘Nu ik eenmaal zo vrij ben geweest de Heer aan te
spreken, hoewel ik niets dan stof ben: 28 stel dat er aan die vijftig onschuldigen vijf ontbreken, zou
u dan toch vanwege die vijf de hele stad verwoesten?’ ‘Nee,’ antwoordde hij, ‘ik zal haar niet
verwoesten als ik er vijfenveertig aantref.’ 29 Opnieuw sprak Abraham hem aan: ‘Stel dat het er
maar veertig zijn.’ ‘Dan zal ik het niet doen omwille van die veertig.’ 30 Toen zei hij: ‘Ik hoop dat u
niet kwaad wordt, Heer, wanneer ik het waag door te gaan: stel dat het er maar dertig zijn.’ ‘Ik zal
het niet doen als ik er dertig aantref.’ 31 Hierop zei hij: ‘Ik ben zo vrij de Heer opnieuw aan te
spreken: stel dat het er maar twintig zijn.’ ‘Dan zal ik de stad niet verwoesten omwille van die
twintig.’ 32 Abraham zei: ‘Ik hoop dat u niet kwaad wordt, Heer, wanneer ik het nog één keer waag
iets te zeggen: stel dat het er maar tien zijn.’ ‘Dan zal ik haar niet verwoesten omwille van die tien.’
33 Zodra de HEER zijn gesprek met Abraham had beëindigd, ging hij weg. En Abraham keerde terug
naar de plaats waar hij woonde.

[Epistel: Kolossenzen 2,6-15] (Nieuwe Bijbelvertaling)
6 Volg de weg van Christus Jezus, nu u hem als uw Heer aanvaard hebt. 7 Blijf in hem geworteld en
gegrondvest, houd vast aan het geloof dat u geleerd is en wees vervuld van dankbaarheid. 8 Wees
op uw hoede en laat u niet meeslepen door holle en misleidende theorieën die op menselijke
tradities zijn gebaseerd en zich richten op de machten van de wereld en niet op Christus. 9 Want in
hem is de goddelijke volheid lichamelijk aanwezig, 10 en omdat u één bent met hem, het hoofd van
alle machten en krachten, bent ook u van die volheid vervuld. 11 In hem bent u ook besneden, niet
door mensenhanden, maar met de besnijdenis van Christus, door het afleggen van het aardse
lichaam. 12 Toen u gedoopt werd bent u immers met hem begraven, en met hem bent u ook tot
leven gewekt, omdat u gelooft in de kracht van God die hem uit de dood heeft opgewekt. 13 U was
dood door uw zonden en door uw onbesneden staat, maar God heeft u samen met Christus levend
gemaakt toen hij ons al onze zonden kwijtschold. 14 Hij heeft het document met voorschriften
waarin wij werden aangeklaagd, uitgewist en het vernietigd door het aan het kruis te nagelen. 15Hij
heeft zich ontdaan van de machten en krachten, hij heeft hen openlijk te schande gemaakt en in
Christus over hen getriomfeerd.

[Evangelie: Lukas 11,1-13] (Nieuwe Bijbelvertaling)
1 Eens was Jezus aan het bidden, en toen hij zijn gebed beëindigd had, zei een van zijn leerlingen
tegen hem: 'Heer, leer ons bidden, zoals ook Johannes het zijn leerlingen geleerd heeft.' 2 Hij zei
tegen hen: 'Wanneer jullie bidden, zeg dan:
"Vader, laat uw naam geheiligd worden
en laat uw koninkrijk komen.
3 Geef ons dagelijks het brood dat wij nodig hebben.
4 Vergeef ons onze zonden,
want ook wijzelf vergeven iedereen
die ons iets schuldig is.
En breng ons niet in beproeving."'
5 Daarna zei hij tegen hen: 'Stel dat iemand van jullie een vriend heeft en midden in de nacht naar
hem toe gaat en tegen hem zegt: "Wil je mij drie broden lenen, 6 want een vriend van me is na een
reis bij mij gekomen en ik heb niets om hem voor te zetten." 7 En veronderstel nu eens dat die
vriend dan zegt: "Val me niet lastig! De deur is al gesloten en mijn kinderen en ik zijn al naar bed. Ik
kan niet opstaan om je te geven wat je vraagt." 8 Ik zeg jullie, als hij al niet opstaat en het hem
geeft omdat ze vrienden zijn, dan zal hij wel opstaan omdat zijn vriend zo onbeschaamd blijft
aandringen, en hem alles geven wat hij nodig heeft. 9 Daarom zeg ik jullie: vraag en er zal je
gegeven worden, zoek en je zult vinden, klop en er zal voor je worden opengedaan. 10 Want wie
vraagt ontvangt, en wie zoekt vindt, en voor wie klopt zal worden opengedaan. 11 Welke vader
onder jullie zou zijn kind, als het om een vis vraagt, in plaats van een vis een slang geven? 12 Of een
schorpioen, als het om een ei vraagt? 13 Als jullie dus, ook al zijn jullie slecht, je kinderen al goede
gaven schenken, hoeveel te meer zal de Vader in de hemel dan niet de heilige Geest geven aan wie
hem erom vragen.'

[overweging:]
De teksten van vandaag verlokken ons om na te denken over persoonlijk gebed. Dat vraagt om een voorzichtige benadering. Wij zijn immers allen deskundig in ons gebed. Bovendien raakt ons gebed altijd onze ziel. Die kwetsbare breekbare waarheid in onszelf, die tussen ons en God zal blijven.

Ik heb niet veel extra motivatie nodig om na te denken over gebed. Ik houd erg van bidden. Niet alleen vanwege de vaak omgeven stilte, de gekozen momenten van aandacht, maar zeker en vooral, omdat ik als ik bid in alle eerlijkheid leef. Tegen God kan ik niet liegen. Kan ik mijn omgeving nog wijsmaken dat het goed met me gaat, als ik een dergelijke zin voor God herhaal kan ik volstromen met tranen. Bid ik op een ander moment in geklaag dan redt het gebed me onmiddellijk en word ik me bewust – in dankbaarheid- van al hetgeen naar me toekomt.

Er is dus voldoende reden om over gebed vandaag iets meer te zeggen.
Ik zeg iets over toewijding aan God; over gebed bij wat aankomend is of dreigend en bij uitzichtloosheid, als we Gods aanwezigheid zoeken.

Abraham spreekt zijn toewijding aan de Eeuwige uit, als hij met hem in gesprek is, om de

vernietiging van Sodom te voorkomen, waar immers zijn familie woont. Als God heeft gezegd dat hij Sodom zal sparen als hij vijftig rechtvaardigen aantreft, drukt Abraham zijn toewijding uit: “Nu ik eenmaal zo vrij ben geweest de Eeuwige aan te spreken, hoewel ik niets dan stof ben…”. En daarna zal hij zeggen: “Ik hoop dat U niet kwaad wordt, Heer, wanneer ik het waag door te gaan” en even later: ‘’ik ben zo vrij de Heer opnieuw aan te spreken…’, als hij zijn vraag hernieuwt. Abraham drukt zijn toewijding uit: met een klassiek oud woord ‘verootmoedigt’ hij zich. Hij wil God niet uitdagen, niet kwaad maken, niet te vrijpostig lijken. Hij presenteert zichzelf eigenlijk aan God. Ik sta hier, ga met U in gesprek, en heb een aantal vragen.
Je zou kunnen denken dat hij de godheid wil vleien, gunstig stemmen, maar, in gebed met een echte God weet je dat dat niks uithaalt. Abraham kent zijn eigen vragen. Hij is op zoek naar wie die God is en probeert hem te vermurwen. Abraham kent zijn eigen kleinheid, zijn onvermogen, zijn verlangen en laat dat aan de Eeuwige weten. Abraham is toegewijd. Zoals wij.

Met de vragen van Abraham komt de dreiging naar voren van de vernietiging van Sodom. Ik laveer nu even langs die lastige tekstgeschiedenis en de uitsluiting van ‘de sodomieten’, de stigmatiserende interpretatie van dit verhaal. Ik geloof niet dat dit verhaal over straf voor homoseksualiteit van God gaat. Het verhaal vertelt hoe de God van Abraham omgaat met de onrechtvaardigen. Met respect parkeer is dat dus nu.

Abraham is zich bewust van de aankomende vernietiging. De afgelopen tijd versta ik de teksten van Dietrich Bonhoeffer intenser. Meer dan eerder ben ik me bewust wat het kan betekenen onder dreiging te leven. Ik deel niet de oorlogsretoriek van sommigen, maar zie dat autocraten ongecontroleerd hun gang mogen gaan, in het gebruik van wapens, in het beschieten van hongerigen, de dood van een volk, de verplaatsing van weerlozen. Het is vernietigend geweld. Het
is de fundamentele aantasting van een mensbeeld. Niet naastenliefde en gerechtigheid staan voorop, maar egoïstisch nationalistisch staatsgeweld.
Dietrich Bonhoeffer sprak zich uit in tijden van dreiging en onzekerheid door staatsgeweld. Hij zocht naar wat het juist dan betekent toegewijd te zijn vanuit God en Christus. Dat maakt hem een theoloog wiens gedachtenis ons tot zegen is. Hij bidt:

“Nog drukt de zware last van kwade
dagen, nog komt het oude kwellen hart
en hoofd.
Voor onze opgejaagde zielen vragen
wij, Heer, het heil dat Gij ons hebt beloofd.”
De kwade dagen, de opgejaagde zielen, kom, breng ons heil. En elders bidt hij:
‘Laat mij in vrede slapen onder Uw bescherming en bewaar mij voor de dreiging van de duisternis. In Uw handen leg ik allen die ik liefheb, dit huis, mijn lichaam en ziel.”

Bonhoeffer bidt God om heil, vanuit zichzelf, voor allen. Dat is als Christus, blijvende aandacht voor de anderen, ook al sta je zelf onder druk. In en vanuit ons gebed kunnen we ons verantwoordelijk weten voor wat ons te doen staat in onrustige tijden.

Dreiging en duisternis, ze zijn er niet alleen in het
staatsgeweld. Het kan ons ook persoonlijk in onze ziel treffen.
We horen het vaak in intenties, om genezing, om redding, om verlossing uit
pijn. Wij bidden voor wat aankomend is.

En soms – als de dreiging waar wordt
de duisternis ons omgeeft
er niet alleen dreiging is maar werkelijkheid van geweld,
uitzichtloosheid van lijden en verdriet,
onophoudelijke onderdrukking en onafwendbare
dood, ook bidden wij. Zwijgen, in Gods aanwezigheid.

“Hoe moet dat dan? “, vragen de leerlingen aan Jezus. Hij leert hen een gebed. Een vraag- en smeekgebed voor God. Onze Vader.
Hij zal ons horen, vertelt hij in een gelijkenis. We zullen geen giftigheid ontvangen, maar de hij zal ons ontvangen en brood geven.

Ook als het onheil is geschied of nog en weer geschiedt, als we met lege handen aankloppen bij God om zijn brood, als we machteloos en ontzet zijn, verward over de wereld die buiten en in ons kan leven, dan zal Hij ons ontvangen.
We weten niet hoe en met wat. Zij zal ons geen spreekwoordelijke schorpioen geven. We herkennen Haar in de wereld om ons heen, in de slierten van de schepping, in de zachtheid die ons kan omgeven, in de mensen die opstaan ondanks en met hun eigen leven.

Zo kunnen wij zijn in gebed: toegewijd, ons bewust van onheil dat komt, ons bedreigt of wat gebeurt. Als we smeken, en vragen, en danken, en zwijgen, ons bewust van wie we zijn.

Wie klopt zal worden opengedaan. Tenminste, als wij in zijn nabijheid durven zijn en niet terugdeinzen als de deur van opengaat. Amen.

Trees Versteegen, post@treesversteegen.nl